

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ELEANOR SHARPSTON
της 27ης Σεπτεμβρίου 2018¹

Υπόθεση C-345/17

Sergejs Buivids
παρισταμένων των:
Datu valsts inspekcija

[αίτηση του Augstākā tiesa (Ανώτατου Δικαστηρίου, Λεττονία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46/EK – Μαγνητοσκόπηση και δημοσίευση σε δικτυακούς τόπους ενός βίντεο στο οποίο έχουν καταγραφεί αστυνομικοί υπάλληλοι κατά την άσκηση των καθηκόντων τους σε αστυνομικό τμήμα – Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ελευθερία εκφράσεως – Άρθρο 9 της οδηγίας 95/46»

1. Η υπό εξέταση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, την οποία υπέβαλε το Latvijas Augstākā tiesa (Ανώτατο Δικαστήριο, Λεττονία), αφορά τη μαγνητοσκόπηση και δημοσίευση σε δικτυακούς τόπους ενός βίντεο στο οποίο έχουν καταγραφεί αστυνομικοί υπάλληλοι κατά την άσκηση των καθηκόντων τους σε αστυνομικό τμήμα. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί διευκρινίσεις όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46/EK για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών² και όσον αφορά την ερμηνεία της εξαιρέσεως που περιλαμβάνεται στο άρθρο 9 αυτής (στο εξής: εξαίρεση για δημοσιογραφικούς σκοπούς).

Η νομοθεσία της Ένωσης

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2. Το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής κάθε προσώπου κατοχυρώνεται με το άρθρο 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης)³. Κατά το άρθρο 8, «[κ]άθε πρόσωπο έχει δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται νομίμως, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

² Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995 (ΕΕ 1995, L 281, σ. 31). Η εν λόγω οδηγία έχει ήδη καταργηθεί και έχει αντικατασταθεί από τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/EK (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ 2016, L 119, σ. 1), που έχει εφαρμογή από τις 25 Μαΐου 2018.

³ ΕΕ 2010, C 83, σ. 391.

λόγους που προβλέπονται από το νόμο. Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στα συλλεγόμενα δεδομένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωσή τους». Κατά το άρθρο 11, κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία εκφράσεως, το οποίο περιλαμβάνει την ελευθερία λήψεως ή μεταδόσεως πληροφοριών ή ιδεών, χωρίς την ανάμειξη των δημοσίων αρχών⁴.

3. Το άρθρο 52, παράγραφος 3, ορίζει ότι, στον βαθμό που ο Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην ΕΣΔΑ, η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω σύμβαση.

Η οδηγία 95/46

4. Στις αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας 95/46 απαριθμούνται οι ακόλουθοι σκοποί:

«[...] πρέπει να εξαιρούνται οι επεξεργασίες που εκτελούνται από φυσικό πρόσωπο για την άσκηση αποκλειστικά προσωπικών ή οικιακών δραστηριοτήτων, όπως οι επεξεργασίες οι σχετικές με την αλληλογραφία και την τήρηση καταλόγων διευθύνσεων·

[...]

[...] λόγω της σημασίας που έχει λάβει στα πλαίσια της κοινωνίας της πληροφόρησης η ανάπτυξη τεχνικών για τη συλλογή, τη διαβίβαση, το χειρισμό, την καταχώρηση, την αποθήκευση ή την ανακοίνωση δεδομένων ήχου και εικόνας που αφορούν φυσικά πρόσωπα, [η οδηγία 95/46] θα πρέπει να εφαρμόζεται στις επεξεργασίες των σχετικών δεδομένων·

[...]

[...] οι επεξεργασίες δεδομένων ήχου και εικόνας, όπως και της επιτήρησης μέσω βίντεο, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής [της οδηγίας 95/46] εφόσον εκτελούνται για λόγους δημόσιας ασφάλειας, άμυνας, ασφαλείας του κράτους ή για την άσκηση ποινικών αρμοδιοτήτων ή άλλων δραστηριοτήτων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής [του δικαίου της Ένωσης]·

[...] όσον αφορά την επεξεργασία ήχου και εικόνας στα πλαίσια δημοσιογραφίας ή λογοτεχνικής ή καλλιτεχνικής έκφρασης, και ιδίως στον οπτικοακουστικό τομέα, οι αρχές της οδηγίας εφαρμόζονται περιοριστικώς σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9·

[...]

ως προς την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για δημοσιογραφικούς σκοπούς καθώς και για καλλιτεχνική ή λογοτεχνική έκφραση, ιδίως στον οπτικοακουστικό τομέα, πρέπει να προβλέπονται εξαιρέσεις και περιορισμοί από τις διατάξεις [της οδηγίας 95/46] οι οποίοι είναι αναγκαίοι για το συμβιβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων του προσώπου με την ελευθερία της έκφρασης, και ιδίως την ελευθερία να λαμβάνει κανείς ή να παρέχει πληροφορίες, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 10 της [ΕΣΔΑ]. [...] Κατά συνέπεια, εναπόκειται στα κράτη μέλη να θεσπίσουν, για την ιεράρχηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, τις αναγκαίες εξαιρέσεις και περιορισμούς όσον αφορά τους εν γένει κανόνες νομιμότητας της επεξεργασίας των δεδομένων [...]»⁵.

4 Τα άρθρα 7 και 11 του Χάρτη αντιστοιχούν στα δικαιώματα που κατοχυρώνονται με τα άρθρα 8 και 10 (το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και την ελευθερία εκφράσεως, αντιστοίχως) της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ), που υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950. Όλα τα κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη στην ΕΣΔΑ, αλλά η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει προσχωρήσει ακόμη· βλ. γνωμοδότηση 2/13 της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (EU:C:2014:2454).

5 Αιτιολογικές σκέψεις 12, 14, 16, 17 και 37, αντιστοίχως.

5. Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46 ορίζει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να «εξασφαλίζουν [...] την προστασία των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων, και ιδίως της ιδιωτικής ζωής, έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα».

6. Στο άρθρο 2 παρατίθενται οι ακόλουθοι ορισμοί:

«α) “δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”, κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί “το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα”· ως πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί λογίζεται το πρόσωπο εκείνο που μπορεί να προσδιοριστεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσοτέρων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από φυσική, βιολογική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική άποψη·

β) “επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα” “επεξεργασία”, κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιούνται με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων διαδικασιών και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώρηση, η οργάνωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η τροποποίηση, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η ανακοίνωση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η εναρμόνιση ή ο συνδυασμός, καθώς και το κλείδωμα, η διαγραφή ή η καταστροφή·

[...]

δ) “υπεύθυνος της επεξεργασίας”, το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος φορέας που μόνος ή από κοινού με άλλους καθορίζει τους στόχους και τον τρόπο της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα [...].»

7. Κατά το άρθρο 3, η οδηγία 95/46 εφαρμόζεται στις εξής περιπτώσεις:

«1) [...] στην αυτοματοποιημένη, εν όλω ή εν μέρει, επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία τέτοιων δεδομένων που περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο.

2) Οι διατάξεις της [οδηγίας 95/46] δεν εφαρμόζονται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα:

- η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του [δικαίου της Ένωσης], όπως οι δραστηριότητες που προβλέπονται στις διατάξεις των τίτλων V και VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και, εν πάση περιπτώσει, στην επεξεργασία δεδομένων που αφορά τη δημόσια ασφάλεια, την εθνική άμυνα, την ασφάλεια του κράτους (συμπεριλαμβανομένης και της οικονομικής ευημερίας του, εφόσον η επεξεργασία αυτή συνδέεται με θέματα ασφάλειας του κράτους) και τις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου,
- η οποία πραγματοποιείται από φυσικό πρόσωπο στο πλαίσιο αποκλειστικά προσωπικών ή οικιακών δραστηριοτήτων.»

8. Το κεφάλαιο II επιγράφεται «Γενικές προϋποθέσεις σχετικά με τη θεμιτή επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα». Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, τα κράτη μέλη οφείλουν να προβλέπουν ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να τυγχάνουν μεταχειρίσεως σύμφωνης με τις εκεί απαριθμούμενες σωρευτικές προϋποθέσεις. Στον σχετικό κατάλογο περιλαμβάνεται η πρόβλεψη ότι

τα δεδομένα μπορούν να συλλέγονται μόνο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς⁶. Το άρθρο 6, παράγραφος 2, ορίζει ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας των δεδομένων οφείλει να εξασφαλίζει την τήρηση των προϋποθέσεων του άρθρου 6, παράγραφος 1.

9. Το άρθρο 7 καθορίζει τις βασικές αρχές της νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων. Σε αυτές καταλέγεται το να είναι η επεξεργασία απαραίτητη για την επίτευξη του εννόμου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας των δεδομένων ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα, υπό τον όρο ότι δεν προέχει το συμφέρον ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων, που προστατεύονται δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας⁷.

10. Κατά το άρθρο 9, το οποίο επιγράφεται «Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ελευθερία έκφρασης» (και περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο II της οδηγίας 95/46), «[γ]ια την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται αποκλειστικώς για δημοσιογραφικούς σκοπούς ή στο πλαίσιο καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής έκφρασης, τα κράτη μέλη προβλέπουν τις εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις από τις διατάξεις του [κεφαλαίου II], του κεφαλαίου IV και του κεφαλαίου VI μόνο στο βαθμό που είναι αναγκαίες ώστε το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής να συμβιβάζεται με τους κανόνες που διέπουν την ελευθερία έκφρασης».

11. Το άρθρο 13 ορίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν μέτρα για να περιορίσουν την εμβέλεια των υποχρεώσεων και δικαιωμάτων που προβλέπονται, μεταξύ άλλων, από το άρθρο 6, παράγραφος 1, όταν ο περιορισμός αυτός απαιτείται για τη διαφύλαξη ορισμένων συμφερόντων, όπως της ασφάλειας του κράτους, της άμυνας και της δημόσιας ασφάλειας.

Η εθνική νομοθεσία

12. Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι η επίμαχη λεττονική νομοθεσία αποσκοπεί στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των φυσικών προσώπων, και ιδίως του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής, έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν φυσικά πρόσωπα. Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 3, του Fizisko personu datu aizsardzības likums (νόμου περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα), οι εθνικοί κανόνες δεν εφαρμόζονται στις περιπτώσεις επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που εκτελείται από φυσικό πρόσωπο για προσωπική ή οικιακή χρήση και εφόσον, επιπλέον, τα δεδομένα δεν γνωστοποιούνται σε τρίτους.

13. Κατά τον ως άνω νόμο, τα «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» έχουν την έννοια κάθε πληροφορίας που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί. Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποτελεί κάθε εργασία που εφαρμόζεται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η εισαγωγή, η αποθήκευση, η οργάνωση, η τροποποίηση, η χρήση, η μετάδοση, η διαβίβαση ή η διάδοση, καθώς και το κλείδωμα ή η διαγραφή τους.

6 Άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο β'. Βάσει των προϋποθέσεων που καθορίζονται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχεία α' και γ' έως ε', τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να υφίστανται σύννομη και θεμιτή επεξεργασία: να είναι επίσης κατάλληλα, συναφή προς το θέμα και όχι υπερβολικά σε σχέση με τους σκοπούς τους, να είναι ακριβή και να διατηρούνται με μορφή που επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων των δεδομένων μόνο κατά τη διάρκεια περιόδου που δεν υπερβαίνει την απαιτούμενη για την επίτευξη των σκοπών για τους οποίους έχουν συλλεγεί. Οι προϋποθέσεις αυτές δεν επηρεάζουν άμεσα την υπό κρίση υπόθεση.

7 Ο κατάλογος των περιπτώσεων στις οποίες η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να θεωρηθεί σύννομη κατά την έννοια του άρθρου 7 είναι εξαντλητικός και περιοριστικός. Μόνο το άρθρο 7, στοιχείο στ', είναι κρίσιμο όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση: βλ. σημεία 67 έως 71 των παρουσών προτάσεων.

14. Το άρθρο 5 του νόμου περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προβλέπει μια εξαίρεση από την εφαρμογή των κανόνων του εν λόγω νόμου όσον αφορά τις περιπτώσεις που τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας για δημοσιογραφικούς σκοπούς σύμφωνα με τον νόμο που τιτλοφορείται *Par presi un citiem masu informacijas lidzekliem* (νόμος περί τύπου και λοιπών μέσων μαζικής ενημερώσεως) ή στο πλαίσιο καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής εκφράσεως.

Τα πραγματικά περιστατικά, η διαδικασία και τα προδικαστικά ερωτήματα

15. Ο S. Buivids (στο εξής, για τους σκοπούς των παρουσών προτάσεων: υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων) μαγνητοσκόπησε ένα βίντεο μέσα σε αστυνομικό τμήμα της Λεττονίας. Η μαγνητοσκόπηση αφορούσε μια κατάθεση που ο ίδιος υπέβαλε στην αστυνομία στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας που είχε κινηθεί εναντίον του⁸. Στο εν λόγω βίντεο απεικονίζονται τα γραφεία της αστυνομίας και διάφοροι αστυνομικοί υπάλληλοι κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Μαγνητοσκοπήθηκε η συνομιλία του S. Buivids με τους αστυνομικούς υπαλλήλους, ενόσω αυτοί ασκούσαν συγκεκριμένα διοικητικά καθήκοντα: ακούγεται η φωνή του, καθώς και η φωνή των εν λόγω αστυνομικών υπαλλήλων και του προσώπου που τον συνόδευε στο αστυνομικό τμήμα. Ο S. Buivids δημοσίευσε το μαγνητοσκοπηθέν βίντεο στον δικτυακό τόπο www.youtube.com.

16. Με απόφαση της 30ής Αυγούστου 2013, η *Data valsts inspecija* (λεττονική Αρχή Προστασίας Δεδομένων) έκρινε ότι ο S. Buivids παρέβη τους κρίσιμους εθνικούς κανόνες (άρθρο 8, παράγραφος 1, του νόμου περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα), επειδή δεν ενημέρωσε τους αστυνομικούς υπάλληλους (που ήταν τα υποκείμενα των δεδομένων), σύμφωνα με τους εν λόγω κανόνες, σχετικά με τον σκοπό της βιντεοσκοπήσεως. Ούτε παρέσχε στοιχεία στην λεττονική Αρχή Προστασίας Δεδομένων σχετικά με τον σκοπό της βιντεοσκοπήσεως και της δημοσιεύσεως του βίντεο σε δικτυακό τόπο, προκειμένου να καταδείξει ότι ο σκοπός της δημιουργίας και της δημοσιεύσεως του βίντεο πληρούσε τις απαιτήσεις των κρίσιμων εθνικών κανόνων. Κατά συνέπεια, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων ζήτησε από τον S. Buivids να αποσύρει το σχετικό βίντεο από τον δικτυακό τόπο YouTube και από τους λοιπούς δικτυακούς τόπους όπου είχε δημοσιευθεί.

17. Ο S. Buivids άσκησε προσφυγή ενώπιον του *Administratīvā rajona tiesa* (διοικητικό πρωτοδικείο, Λεττονία), το οποίο την απέρριψε. Στη συνέχεια, ο S. Buivids άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του *Administratīvā apgabaltiesa* (διοικητικό εφετείο, Λεττονία), με την οποία ζητούσε να κηρυχθεί παράνομη η απόφαση της 30ής Αυγούστου 2013 και να του καταβληθεί αποζημίωση για τη βλάβη που υπέστη εξαιτίας της εν λόγω αποφάσεως. Ο S. Buivids στήριξε την προσφυγή του στον ισχυρισμό ότι με το βίντεο που μαγνητοσκόπησε επιθυμούσε να ευαισθητοποιήσει την κοινωνία σχετικά με μια συμπεριφορά της αστυνομίας που ήταν, κατά τη γνώμη του, παράνομη. Στη διάταξη περί παραπομπής δεν περιλαμβάνεται κάποια ένδειξη ότι ο S. Buivids κατονόμασε τις πράξεις που συνιστούσαν την προβαλλόμενη παράνομη συμπεριφορά.

18. Η έφεση του S. Buivids απορρίφθηκε από το *Administratīvā apgabaltiesa* (διοικητικό εφετείο), για τους ακόλουθους λόγους. Πρώτον, διαπιστώθηκε ότι η ταυτότητα των υποκειμένων των δεδομένων μπορούσε να εξακριβωθεί βάσει του μαγνητοσκοπηθέντος από τον S. Buivids αποσπάσματος. Δεύτερον, κρίθηκε ότι ο S. Buivids δεν μαγνητοσκόπησε το βίντεο για δημοσιογραφικούς σκοπούς σύμφωνα με τους λεττονικούς κανόνες. Μαγνητοσκοπώντας αστυνομικούς υπαλλήλους στον χώρο εργασίας τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και παραλείποντας να τους ενημερώσει ως προς τον συγκεκριμένο σκοπό που θα επιτελούσε η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων τους, ο S. Buivids δεν συμμορφώθηκε με το άρθρο 5 του νόμου περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και παρέβη το άρθρο 8, παράγραφος 1, του εν λόγω νόμου. Τρίτον, η Εθνική Αρχή Προστασίας Δεδομένων ζήτησε από τον S. Buivids να αποσύρει το βίντεο από τους δικτυακούς

⁸ Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει, με τη διάταξη περί παραπομπής, ότι, στο πλαίσιο της εν λόγω διοικητικής διαδικασίας, επιβλήθηκε μεταγενέστερα πρόστιμο στον S. Buivids.

τόπους στους οποίους το είχε δημοσιεύσει, επειδή είχε επεξεργασθεί τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα παρανόμως. Η εν λόγω απαίτηση ήταν νόμιμη και σύμφωνη προς την αρχή της αναλογικότητας. Τέλος, δεν υπήρχε πρόδηλη σύγκρουση μεταξύ του δικαιώματος ελεύθερης εκφράσεως του S. Buivids και του δικαιώματος ιδιωτικής ζωής των υποκειμένων των δεδομένων, καθότι ο S. Buivids δεν διευκρίνισε τον σκοπό της δημοσιεύσεως του βίντεο. Επιπλέον, το βίντεο δεν ενημέρωνε το κοινό σχετικά με νέα της επικαιρότητας ούτε αποκάλυπτε κάποια παράνομη συμπεριφορά των αστυνομικών υπαλλήλων.

19. Ο S. Buivids άσκησε αίτηση αναιρέσεως κατά της ανωτέρω αποφάσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Το δικαστήριο αυτό παρατηρεί ότι η περίπτωση του S. Buivids αφορά ένα και μοναδικό βίντεο στο οποίο έχουν καταγραφεί αστυνομικοί υπάλληλοι κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ήτοι, ενώ ενεργούσαν ως εκπρόσωποι της δημόσιας εξουσίας. Δεν είναι σαφές κατά πόσον οι πράξεις του S. Buivids εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46 και κατά πόσον η περιεχόμενη στο άρθρο 9 της εν λόγω οδηγίας εξαίρεση για δημοσιογραφικούς σκοπούς έχει εφαρμογή σε περίπτωση εκφράσεως προσωπικής απόψεως σχετικά με το έργο της αστυνομίας και δημοσιεύσεως ενός βίντεο στον δικτυακό τόπο www.youtube.com, στο οποίο εμφανίζονται αστυνομικοί υπάλληλοι κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Κατά συνέπεια, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο καθοδήγηση για την απάντηση των ακόλουθων ερωτημάτων:

- «1) Εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46 τυχόν δραστηριότητες όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη, ήτοι η μαγνητοσκόπηση αστυνομικών υπαλλήλων εντός του αστυνομικού τμήματος κατά τη διεκπεραίωση διαδικαστικών ενεργειών και η δημοσίευση της σχετικής μαγνητοσκοπήσεως στον δικτυακό τόπο www.youtube.com;
- 2) Έχει η οδηγία 95/46 την έννοια ότι οι προαναφερθείσες δραστηριότητες μπορούν να χαρακτηρισθούν ως επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για δημοσιογραφικούς σκοπούς κατά την έννοια του άρθρου 9 της εν λόγω οδηγίας;»

20. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ο S. Buivids, η Αυστριακή, η Τσεχική, η Ιταλική, η Λεττονική, η Πολωνική και η Πορτογαλική Κυβέρνηση, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ο S. Buivids, η Λεττονική Κυβέρνηση και η Επιτροπή παρέστησαν στην επ' ακροατηρίου συζήτηση της 21ης Ιουνίου 2018 μαζί με τη Σουηδική Κυβέρνηση, η οποία δεν είχε καταθέσει γραπτές παρατηρήσεις.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

21. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί αν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46 άτομο που μαγνητοσκοπεί σε βίντεο αστυνομικούς υπαλλήλους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και εν συνεχεία δημοσιεύει το σχετικό βίντεο σε δικτυακό τόπο όπως το YouTube.

22. Ο S. Buivids, η Τσεχική Δημοκρατία, η Ιταλία, η Πολωνία, η Πορτογαλία και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι οι εν λόγω πράξεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46. Η Αυστρία και η Λεττονία τάσσονται υπέρ της αντίθετης απόψεως.

23. Φρονώ ότι δραστηριότητες όπως αυτές του S. Buivids εμπίπτουν πράγματι στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46.

24. Η βιντεοσκόπηση αστυνομικών υπαλλήλων κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, η οποία πραγματοποιείται σε γραφεία της αστυνομίας, εμπίπτει στο γράμμα του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46, εφόσον συνιστά αυτοματοποιημένη, εν όλω ή εν μέρει, επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι, βάσει του άρθρου 2, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας, ο όρος «δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα» περιλαμβάνει την εικόνα ενός προσώπου η

οποία καταγράφεται από κάμερα⁹. Από το άρθρο 2, στοιχείο β', συνάγεται ότι η βιντεοσκόπηση συνιστά, κατ' αρχήν, «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», καθόσον εμπίπτει στην εξής έννοια: «κάθε εργασία ή [κάθε] σειρά εργασιών [...] που εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώρηση, [...] η αποθήκευση»¹⁰. Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι η πράξη που συνίσταται στην ανάρτηση, σε δικτυακό τόπο, δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα συνιστά επεξεργασία κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο β', της οδηγίας 95/46¹¹.

25. Συνεπώς, η δημοσίευση ενός τέτοιου βίντεο σε δικτυακό τόπο εμπίπτει σαφώς στην έννοια της «επεξεργασίας» δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46¹².

26. Η ερμηνεία που δίδω στο άρθρο 2, στοιχεία α' και β', από κοινού με το άρθρο 3, παράγραφος 1, συνάδει με τους σκοπούς της οδηγίας 95/46, κατά τους οποίους η οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, στην καταχώριση, την αποθήκευση ή την ανακοίνωση δεδομένων ήχου και εικόνας που αφορούν φυσικά πρόσωπα¹³. Λαμβανομένου υπόψη ότι με την αιτιολογική σκέψη 16 επισημαίνεται ότι το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας πρέπει να περιορίζεται όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων ήχου και εικόνας από το κράτος που «εκτελ[εί]ται για λόγους δημόσιας ασφάλειας, άμυνας, ασφαλείας του κράτους ή για την άσκηση ποινικών αρμοδιοτήτων ή άλλων δραστηριοτήτων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του [δικαίου της Ένωσης]», συνάγεται εξ αντιδιαστολής ότι ο νομοθέτης έκρινε ότι η οδηγία 95/46 θα πρέπει κατά τα λοιπά να καλύπτει τις βιντεοσκοπήσεις¹⁴.

27. Η Αυστρία υποστηρίζει ότι οι δραστηριότητες όπως αυτές του S. Buivids δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46. Διατείνεται ότι στη διάταξη περί παραπομπής εκτίθεται ότι, βάσει της λεττονικής νομοθεσίας, οι δημόσιοι υπάλληλοι, κατά την εκτέλεση των επίσημων καθηκόντων τους, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαιώματος ιδιωτικής ζωής όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθότι οι υπάλληλοι που ασκούν τα καθήκοντά τους οφείλουν να αποδεχθούν ότι δρουν στον δημόσιο στίβο και ότι οι πράξεις τους ενδέχεται να υποβληθούν σε ενδελεχή έλεγχο.

28. Δεν δέχομαι το ανωτέρω αντεπιχείρημα.

29. Το κείμενο της οδηγίας 95/46 δεν περιέχει ρητή πρόβλεψη που να εξαιρεί τους δημόσιους υπαλλήλους, όπως τους αστυνομικούς υπαλλήλους, από το πεδίο εφαρμογής της. Ούτε απηχούν οι αιτιολογικές σκέψεις τέτοιον σκοπό.

30. Επιπλέον, η οδηγία πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο που συνάδει με τα θεμελιώδη δικαιώματα. Οι δημόσιοι υπάλληλοι προστατεύονται, κατ' αρχήν, κατά τον ίδιο τρόπο όπως και τα λοιπά φυσικά πρόσωπα όσον αφορά το δικαίωμά τους περί σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής (άρθρο 7 του Χάρτη) και το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 8 του Χάρτη), το οποίο απορρέει από το γενικότερο δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής¹⁵. Πράγματι, τυχόν διαφορετική ερμηνεία θα μπορούσε να έχει δυσμενείς συνέπειες, καθότι θα καθιστούσε τους δημόσιους υπαλλήλους ευάλωτους όσον αφορά τα δικαιώματά τους περί ιδιωτικής ζωής και θα μπορούσε να παρακωλύσει την πρόσληψη και τη διατήρηση προσωπικού στον δημόσιο τομέα.

9 Απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2014, Ryneš (C-212/13, EU:C:2014:2428, σκέψεις 21 και 22).

10 Απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2014, Ryneš (C-212/13, EU:C:2014:2428, σκέψεις 23 και 24).

11 Απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google (C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 26).

12 Απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2003, Lindqvist (C-101/01, EU:C:2003:596, σκέψεις 25 και 26). Η υπόθεση εκείνη αφορούσε τη δημιουργία δικτυακών τόπων από έναν κατηχητή με σκοπό την παροχή της δυνατότητας στα μέλη της ενορίας που προετοιμαζόνταν για την επικύρωση της βαπτίσεως να λάβουν τις πληροφορίες που ενδεχομένως χρειαζόνταν.

13 Αιτιολογική σκέψη 14.

14 Αιτιολογική σκέψη 16· βλ. σημείο 4 των παρουσών προτάσεων.

15 Απόφαση της 16ης Ιουλίου 2015, ClientEarth και PAN Europe κατά EFSA (C-615/13 P, EU:C:2015:489, σκέψη 30).

31. Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει εκθέσει ότι ο όρος «ιδιωτική ζωή» δεν πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά και ότι, ως εκ τούτου, δεν υφίσταται κανένας λόγος αρχής που να δικαιολογεί την εξαίρεση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων¹⁶.

32. Η Λεττονία διατείνεται ότι πράξεις όπως αυτές του S. Buivids δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46, για τέσσερις λόγους. Πρώτον, από την κατά γράμμα ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, συνάγεται ότι, προκειμένου να έχει εφαρμογή η οδηγία 95/46, τα σχετικά δεδομένα πρέπει να περιλαμβάνονται σε αρχείο. Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι ο S. Buivids μαγνητοσκόπησε ένα και μοναδικό βίντεο. Ως εκ τούτου, οι δραστηριότητές του δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι έχουν οργανωθεί ή διαρθρωθεί με σκοπό να περιληφθούν σε αρχείο. Δεύτερον, το άρθρο 3, παράγραφος 1, πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με τους σκοπούς της οδηγίας 95/46, στους οποίους περιλαμβάνεται η προστασία του δικαιώματος ιδιωτικής ζωής. Ο σύνδεσμος μεταξύ του εν λόγω σκοπού, προσηκόντως ερμηνευμένου, και της δημοσιεύσεως ενός και μόνου βίντεο στο διαδίκτυο είναι εντελώς ανεπαίσθητος. Τρίτον, η ταυτότητα των ατόμων που απεικονίζονται στο βίντεο δεν μπορεί να εξακριβωθεί χωρίς σημαντική προσπάθεια. Συνεπώς, το βίντεο εκείνο δεν περιλαμβάνει «πληροφορία που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί» ώστε να εμπίπτει στον ορισμό των «δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» του άρθρου 2, παράγραφος α', της οδηγίας. Τέλος, η υπό κρίση υπόθεση πρέπει να διακριθεί από την υπόθεση Lindqvist¹⁷: στην τελευταία αυτή υπόθεση ήταν δυνατή η ανεύρεση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που είχαν δημοσιευθεί στο διαδίκτυο, με την εισαγωγή ενός ονόματος ή άλλων πληροφοριών στο οικείο πεδίο μηχανής αναζήτησεως. Η Λεττονία συμπληρώνει ότι, επειδή το πεδίο εφαρμογής του νόμου περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι ευρύτερο από εκείνο της οδηγίας 95/46, τα μέτρα που έλαβε η Αρχή Προστασίας Δεδομένων κατά του S. Buivids ήταν, σε κάθε περίπτωση, βάσιμα.

33. Απορρίπτω τα επιχειρήματα της Λεττονίας όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46, για τους ακόλουθους λόγους.

34. Δεν ερμηνεύω το γράμμα του άρθρου 3, παράγραφος 1, κατά τον ίδιο τρόπο όπως η Λεττονική Κυβέρνηση. Με τη γραμματική αυτή διατύπωση δεν ορίζεται ότι, προκειμένου να έχει εφαρμογή η οδηγία 95/46 στις περιπτώσεις που δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υφίστανται αυτοματοποιημένη, εν όλω ή εν μέρει, επεξεργασία, τα δεδομένα αυτά πρέπει *επιπροσθέτως* να περιλαμβάνονται σε αρχείο. Αντιθέτως, φρονώ ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46 εφαρμόζεται σε καθεμιά από τις ακόλουθες δύο περιπτώσεις: i) στην αυτοματοποιημένη, εν όλω ή εν μέρει, επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ii) σε τέτοια δεδομένα που δεν υφίστανται αυτοματοποιημένη επεξεργασία, αλλά περιλαμβάνονται (ή πρόκειται να περιληφθούν) σε αρχείο.

35. Η προστασία του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποτελεί πρωταρχικό σκοπό της οδηγίας 95/46. Τα δικαιώματα των αστυνομικών υπαλλήλων που βιντεοσκοπήθηκαν από τον S. Buivids είναι κρίσιμα στην υπό εξέταση υπόθεση. Όντας ατομικοί φορείς δεδομένων, η ταυτότητά τους μπορεί να εξακριβωθεί και επίσης δημοσιεύθηκαν πληροφορίες που τους αφορούσαν. Επομένως, εκ πρώτης όψεως, συντρέχει σαφής προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους που κατοχυρώνονται με τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη¹⁸. Δεν ασκεί επιρροή το αν οι δημοσιευθείσες πληροφορίες είναι ευαίσθητου χαρακτήρα ή αν οι ενδιαφερόμενοι υπέστησαν δυσμενείς συνέπειες καθ' οιονδήποτε τρόπο¹⁹.

16 Απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, Volker und Markus Schecke και Eifert (C-92/09 και C-93/09, EU:C:2010:662, σκέψη 59).

17 Απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2003 (C-101/01, EU:C:2003:596).

18 Απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google (C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 66).

19 Απόφαση της 8ης Απριλίου 2014, Digital Rights Ireland κ.λπ. (C-293/12 και C-594/12, EU:C:2014:238, σκέψη 33).

36. Το αν η ταυτότητα των υποκειμένων των δεδομένων είναι δύσκολο να εξακριβωθεί δεν καθορίζεται από την οδηγία 95/46 ως κριτήριο και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να κριθεί κατά πόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 3, παράγραφος 1. Παρομοίως, η οδηγία 95/46 δεν θέτει την προϋπόθεση ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να περιέχει πληροφορίες όπως το όνομα ή τη διεύθυνση, που καθιστούν δυνατή τη διενέργεια έρευνας στο διαδίκτυο, προτού το φυσικό πρόσωπο μπορέσει να προβάλει ισχυρισμό περί προσβολής των δικαιωμάτων προστασίας των δεδομένων του.

37. Χάριν πληρότητας, συμπληρώνω ότι, κατά την άποψή μου, το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 95/46 δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω. Η διάταξη αυτή ορίζει ότι οι διατάξεις της οδηγίας δεν εφαρμόζονται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η οποία πραγματοποιείται «στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του [δικαίου της Ένωσης] [...] και, εν πάση περιπτώσει, στην επεξεργασία δεδομένων που αφορά τη δημόσια ασφάλεια, την εθνική άμυνα, την ασφάλεια του κράτους [...] και τις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου». Καθότι πρόκειται για εξαίρεση από τους κανόνες που διέπουν το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας, το άρθρο 3, παράγραφος 2, πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά²⁰. Οι δραστηριότητες που μνημονεύονται ως παραδείγματα είναι, σε όλες τις περιπτώσεις, δραστηριότητες που ασκούνται από τα κράτη ή από τις κρατικές αρχές και δεν αφορούν τους διάφορους τομείς δραστηριότητας των ιδιωτών. Οι δραστηριότητες αυτές αποσκοπούν στο να ορίσουν το εύρος της προβλεπόμενης εξαιρέσεως, οπότε η εν λόγω εξαίρεση εφαρμόζεται μόνο στις δραστηριότητες που μνημονεύονται ρητώς στη διάταξη αυτή ή που μπορούν να υπαχθούν στην ίδια κατηγορία (*ejusdem generis*)²¹.

38. Οι πράξεις του S. Buivids αποτελούσαν δραστηριότητες ενός ιδιώτη που εξέφραζε προσωπικές απόψεις. Επομένως, είναι σαφές ότι δεν εμπίπτουν στην πρώτη περίπτωση του άρθρου 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 95/46.

39. Όσον αφορά τη δεύτερη περίπτωση του άρθρου 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 95/46, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι η εν λόγω διάταξη, ερμηνευόμενη σε συνάρτηση με τους σκοπούς που διατυπώνονται στην αιτιολογική σκέψη 12 –όσον αφορά την εξαίρεση αυτή–, αναφέρει, ως παραδείγματα επεξεργασίας δεδομένων που πραγματοποιεί φυσικό πρόσωπο κατά την άσκηση αποκλειστικά προσωπικών ή οικιακών δραστηριοτήτων, την αλληλογραφία και την τήρηση καταλόγων διευθύνσεων. Επομένως, η δεύτερη εξαίρεση πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι αφορά αποκλειστικά τις δραστηριότητες που εντάσσονται στο πλαίσιο της ιδιωτικής ή οικογενειακής ζωής των ιδιωτών²².

40. Επομένως, η δεύτερη περίπτωση του άρθρου 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 95/46 δεν μπορεί, ούτε αυτή, να θεωρηθεί ότι έχει εφαρμογή επί των δραστηριοτήτων του S. Buivids. Η δημοσίευση του βίντεο στο διαδίκτυο δεν αποτελούσε στοιχείο της ιδιωτικής ή οικογενειακής του ζωής. Τουναντίον: δημοσίευση σήμαινε ότι τα δεδομένα τέθηκαν στη διάθεση απεριόριστου αριθμού ανθρώπων οι οποίοι απέκτησαν πρόσβαση σε αυτά.

41. Ως εκ τούτου, συμπεραίνω ότι δραστηριότητες όπως η βιντεοσκόπηση και η μαγνητοσκόπηση δημοσίων υπαλλήλων κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στον τόπο εργασίας τους και η εν συνεχεία δημοσίευση του βίντεο στο διαδίκτυο συνιστά αυτοματοποιημένη, εν όλω ή εν μέρει, επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46.

20 Απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2017, *Puškár* (C-73/16, EU:C:2017:725, σκέψη 38).

21 Απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2017, *Puškár* (C-73/16, EU:C:2017:725, σκέψεις 36 και 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

22 Απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, *Satakunnan Markkinapörssi και Satamedia* (C-73/07, EU:C:2008:727, σκέψεις 43 και 44).

Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

42. Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί αν πράξεις όπως αυτές που διενεργήθηκαν από τον S. Buivids πρέπει να θεωρηθούν ότι εμπίπτουν στην εξαίρεση για δημοσιογραφικούς σκοπούς κατ' άρθρον 9 της οδηγίας 95/46.

43. Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει, με τη διάταξη περί παραπομπής, ότι, αν ο S. είχε μαγνητοσκοπήσει και δημοσιεύσει το βίντεο για δημοσιογραφικούς σκοπούς σύμφωνα με τους σχετικούς εθνικούς κανόνες, οι δραστηριότητές του θα εξαιρούνταν από την υποχρέωση πληρώσεως των προϋποθέσεων του άρθρου 8 του νόμου περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, οι οποίες απαιτούν από τον υπεύθυνο επεξεργασίας των δεδομένων να ενημερώνει τα υποκείμενα των δεδομένων, κατά τον καθοριζόμενο τρόπο, σχετικά με τον σκοπό για τον οποίο προορίζεται η βιντεοσκόπηση.

44. Επισημαίνω σχετικώς ότι τα κράτη μέλη οφείλουν, κατά τη μεταφορά οδηγιών όπως η οδηγία 95/46 στο εσωτερικό δίκαιο, να μεριμνούν ώστε να διασφαλίζεται ότι οι εθνικοί κανόνες ερμηνεύονται κατά τρόπο που καθιστά δυνατή την ορθή στάθμιση μεταξύ των διαφόρων θεμελιωδών δικαιωμάτων που προστατεύει η έννομη τάξη της Ένωσης. Περαιτέρω, κατά την εφαρμογή των εθνικών μέτρων μεταφοράς των οδηγιών στο εσωτερικό δίκαιο, οι αρχές και τα δικαστήρια των κρατών μελών οφείλουν, όχι μόνο να ερμηνεύουν το εθνικό τους δίκαιο κατά τρόπο σύμφωνο προς τις εν λόγω οδηγίες, αλλά και να μεριμνούν ώστε να μη βασίζονται σε ερμηνεία των εθνικών κανόνων που θα μπορούσε να έλθει σε σύγκρουση με τα εν λόγω θεμελιώδη δικαιώματα ή με τις λοιπές γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, όπως η αρχή της αναλογικότητας²³.

45. Το Δικαστήριο έχει επισημάνει ότι, κατά την ερμηνεία του άρθρου 9, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι σκοποί που επιδιώκει η οδηγία 95/46 και το σύστημα που αυτή θεσπίζει²⁴. Από το άρθρο 1 καθίσταται σαφές ότι οι σκοποί αυτοί περιλαμβάνουν την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και την προστασία των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων των ατόμων, ιδίως δε της ιδιωτικής ζωής, έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Το άρθρο 9 της οδηγίας υποδεικνύει πώς πρέπει να συμβιβάζονται οι δύο αυτοί σκοποί. Την υποχρέωση πραγματοποίησε της αναγκαίας σταθμίσεως τη φέρουν τα κράτη μέλη²⁵.

46. Από το ιστορικό θεσπίσεως της οδηγίας 95/46 προκύπτει ότι η εξαίρεση για δημοσιογραφικούς σκοπούς πρέπει να εφαρμόζεται συσταλτικά. Η νυν γραμματική διατύπωση του άρθρου 9 της οδηγίας 95/46 δεν περιλαμβανόταν στην αρχική πρόταση της Επιτροπής²⁶. Εισήχθη σχεδόν πέντε έτη μετά την υποβολή της εν λόγω προτάσεως, ως επακόλουθο τροποποιήσεων που προτάθηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, προκειμένου να διευκρινισθεί ότι τα κράτη μέλη πρέπει να προβλέπουν εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις μόνον εφόσον είναι αναγκαίες ώστε το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής να συμβιβάζεται με τους κανόνες που διέπουν την ελευθερία εκφράσεως²⁷.

47. Το άρθρο 9 μπορεί να διακριθεί σε δύο σκέλη. Με το πρώτο σκέλος υποδεικνύεται στα κράτη μέλη να προβλέπουν εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις, μεταξύ άλλων, από τους γενικούς κανόνες για το σύννομο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως αυτούς που τίθενται με τα άρθρα 6 και 7 της εν λόγω οδηγίας. Με το δεύτερο σκέλος τονίζεται ότι οι εν λόγω εξαιρέσεις ή

23 Απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2008, Promusicae (C-275/06, EU:C:2008:54, σκέψη 68 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

24 Απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Satakunnan Markkinapörssi και Satamedia (C-73/07, EU:C:2008:727, σκέψεις 50 έως 53).

25 Βλ. αιτιολογικές σκέψεις 17 και 37 της οδηγίας 95/46.

26 COM(90) 314 τελικό, της 13ης Σεπτεμβρίου 1990. Η αρχική πρόταση περιλάμβανε ένα σχέδιο άρθρου 19, το οποίο επέτρεπε στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από τις διατάξεις της οδηγίας, όσον αφορά τον Τύπο και τα οπτικοακουστικά μέσα, στον βαθμό που ήταν αναγκαίο ώστε να συμβιβάζονται τα θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα της ιδιωτικής ζωής και της ελευθερίας εκφράσεως. Η εν λόγω πρόταση τροποποιήθηκε δις, με τις προτάσεις της Επιτροπής COM(92) 422 τελικό, της 15ης Οκτωβρίου 1992, και COM(95) 375 τελικό, της 18ης Ιουλίου 1995.

27 Βλ. απόφαση σχετικά με την κοινή θέση που ενέκρινε το Συμβούλιο [...] για τη θέσπιση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών [C4-0051/95 – 00/0287(COD) (EE 1995, C 166, σ. 105)].

παρεκκλίσεις μπορούν να προβλέπονται για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται αποκλειστικώς για δημοσιογραφικούς σκοπούς *μόνο* στον βαθμό που είναι αναγκαίες ώστε το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής να συμβιβάζεται με τους κανόνες που διέπουν την ελευθερία εκφράσεως²⁸.

48. Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι, σε συνάρτηση με το δικαίωμα στην ελευθερία εκφράσεως, ο όρος «δημοσιογραφικοί σκοποί» πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικώς²⁹ και έχει καθορίσει διάφορα κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Πρώτον, η δημοσιογραφία δεν περιορίζεται στις επιχειρήσεις μαζικής ενημερώσεως, αλλά ισχύει και για κάθε άτομο που ασκεί δημοσιογραφική δραστηριότητα. Δεύτερον, το αν η επίμαχη δημοσιογραφική δραστηριότητα αποφέρει κέρδος δεν αποτελεί καθοριστικό παράγοντα. Τρίτον, τα μέσα επικοινωνίας μεταβάλλονται και εξελίσσονται: επομένως, το αν τα δεδομένα υφίστανται επεξεργασία και μεταδίδονται με συμβατικά, ακόμη δε και παραδοσιακά μέσα (όπως το χαρτί ή τα ερτζιανά κύματα), ή η επεξεργασία πραγματοποιείται με πιο σύγχρονες μεθόδους (όπως η ανάρτηση δεδομένων στο διαδίκτυο) δεν είναι αποφασιστικής σημασίας. Τέλος, υπό το πρίσμα των ανωτέρω κριτηρίων, δραστηριότητες μπορούν να χαρακτηρίζονται ως «δημοσιογραφικές», αν με αυτές σκοπείται να ανακοινώνονται στο κοινό πληροφορίες, απόψεις ή ιδέες³⁰.

49. Εμπίπτουν οι δραστηριότητες όπως αυτές του S. Buivids στην έννοια των «δημοσιογραφικών σκοπών» κατ' άρθρον 9 της οδηγίας 95/46;

50. Ο S. Buivids, υποστηριζόμενος από την Πορτογαλική και τη Σουηδική Κυβέρνηση, ισχυρίζεται ότι οι πράξεις του είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 9 και ότι ο ίδιος εξαιρείται από την εφαρμογή των διατάξεων του κεφαλαίου II της οδηγίας αυτής. Η Τσεχική Δημοκρατία και η Πολωνία αντιτάσσουν ότι το άρθρο 9 δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω. Η Αυστρία, η Ιταλία και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι η τελική κρίση όσον αφορά την εφαρμογή της εξαιρέσεως για δημοσιογραφικούς σκοπούς απόκειται στο εθνικό δικαστήριο. Η Λεττονία διατείνεται ότι, καίτοι οι πράξεις του S. Buivids δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46, οι σχετικοί εθνικοί κανόνες έχουν εντούτοις εφαρμογή.

51. Οι σκοποί της εν προκειμένω επίμαχης γνωστοποίησης αποτελούν σαφώς ζήτημα που άπτεται των πραγματικών περιστατικών και δεν αφορά το Δικαστήριο. Ωστόσο, το Δικαστήριο θα πρέπει, ερμηνεύοντας το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46, να παράσχει στο αιτούν δικαστήριο το αναγκαίο πλαίσιο προκειμένου αυτό να προβεί στην εν λόγω εκτίμηση. Η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: Δικαστήριο του Στρασβούργου) για την ερμηνεία των αντίστοιχων διατάξεων της ΕΣΔΑ (άρθρα 8 και 10) παρέχει κάποια χρήσιμα σημεία αναφοράς.

52. Συγκεκριμένα, ερμηνεύοντας το άρθρο 10 της ΕΣΔΑ, το Δικαστήριο του Στρασβούργου απεφάνθη ότι «η δραστηριότητα εκφράσεως των χρηστών στο διαδίκτυο συνιστά ένα άνευ προηγουμένου πεδίο ασκήσεως της ελευθερίας εκφράσεως» και ότι η δημοσίευση ειδήσεων και σχολίων σε δικτυακό τόπο αποτελεί δημοσιογραφική δραστηριότητα³¹. Το ίδιο δικαστήριο έχει επανειλημμένως αναγνωρίσει τη ζωτικής σημασίας συμβολή των μέσων μαζικής ενημερώσεως στη διευκόλυνση της ασκήσεως και στη θωράκιση του δικαιώματος του κοινού να λαμβάνει και να μεταδίδει πληροφορίες και ιδέες³². Επίσης, έχει αναγνωρίσει ότι η λειτουργία της δημιουργίας διαφόρων «πλατφορμών διεξαγωγής πολιτικών

28 Η εξαίρεση ισχύει επίσης για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται στο πλαίσιο καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής εκφράσεως, η οποία δεν είναι κρίσιμη στο πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης: βλ., περαιτέρω, σημείο 10 των παρούσων προτάσεων.

29 Απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Satakunnan Markkinapörssi και Satamedia (C-73/07, EU:C:2008:727, σκέψη 56).

30 Απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Satakunnan Markkinapörssi και Satamedia (C-73/07, EU:C:2008:727, σκέψεις 58 έως 61).

31 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 16ης Ιουνίου 2015, Delfi AS κατά Εσθονίας [τμήμα μείζονος συνθέσεως], CE:ECHR:2015:0616JUD006456909, σκέψη 110 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και § 112.

32 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 8ης Νοεμβρίου 2016, Magyar Helsinki Bizottság κατά Ουγγαρίας, CE:ECHR:2016:1108JUD001803011, § 165 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

συζητήσεων δεν περιορίζεται στον [συμβατικό] τύπο [...] Λαμβανομένης υπόψη της σημαντικής λειτουργίας που επιτελεί το διαδίκτυο όσον αφορά τη βελτίωση της προσβάσεως του κοινού σε ειδήσεις και τη διευκόλυνση της μεταδόσεως πληροφοριών [...], η λειτουργία των διαχειριστών ιστολογίων και των δημοφιλών χρηστών των μέσων κοινωνικής δικτύωσης μπορεί επίσης να εξομοιωθεί με [τον ρόλο] των “φρουρών της κοινής γνώμης”, καθόσον αφορά την προστασία που παρέχεται με το άρθρο 10 [της ΕΣΔΑ]»³³.

53. Συνεπώς, φρονώ ότι είναι σαφές ότι τα άτομα που ασχολούνται με την επονομαζόμενη «δημοσιογραφία των πολιτών», συλλέγοντας και μεταδίδοντας πληροφορίες προκειμένου να ανακοινώσουν στο κοινό πληροφορίες, απόψεις ή ιδέες, μπορούν να θεωρηθούν ότι επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για δημοσιογραφικούς σκοπούς κατά την έννοια του άρθρου 9³⁴.

54. Επομένως, διαφωνώ με τις απόψεις που εξέφρασαν η Τσεχική Δημοκρατία και η Πορτογαλία, καθόσον υποστηρίζουν ότι η δημοσιογραφία προϋποθέτει πάντοτε κατ’ ανάγκη ορισμένο βαθμό τυπικότητας και επαγγελματικών διαδικασιών ή ελέγχου. Ακόμη και αν τούτο ευσταθούσε γενικώς κατά το παρελθόν, οι τεχνολογικές εξελίξεις και η μεταβολή των κοινωνικών συνηθειών καθιστούν πλέον αδύνατο τον περιορισμό της έννοιας της δημοσιογραφίας στην έννοια ενός ρυθμιζόμενου επαγγέλματος³⁵.

55. Ωστόσο, τούτο ουδόλως συνεπάγεται ότι κάθε αποκάλυψη πληροφοριών όσον αφορά πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί, στην οποία προβαίνει άτομο που δημοσιεύει υλικό στο διαδίκτυο, μπορεί να χαρακτηριστεί ως δημοσιογραφία και εμπίπτει, ως εκ τούτου, στην εξαίρεση που προβλέπεται από το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46. Η διάταξη αυτή ορίζει κατηγορηματικά ότι η εξαίρεση για δημοσιογραφικούς σκοπούς έχει εφαρμογή μόνο στον βαθμό που είναι αναγκαία ώστε το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής να συμβιβάζεται με τους κανόνες που διέπουν την ελευθερία εκφράσεως και ότι η επεξεργασία των δεδομένων πρέπει να πραγματοποιείται *αποκλειστικώς* για δημοσιογραφικούς σκοπούς.

56. Πού πρέπει τότε να χαραχθεί η διαχωριστική γραμμή;

57. Στο σημείο αυτό, επισημαίνω εκ νέου ότι το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46 επιβάλλει απευθείας στα κράτη μέλη την υποχρέωση πραγματοποίησης της ορθής σταθμίσεως μεταξύ των δύο αντικρουόμενων θεμελιωδών δικαιωμάτων, ήτοι της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και της ελευθερίας εκφράσεως. Ωστόσο, το Δικαστήριο μπορεί και θα πρέπει να παράσχει την αναγκαία καθοδήγηση, προκειμένου να διασφαλισθεί η ορθή και ομοιόμορφη εφαρμογή, υπό τον έλεγχο των εθνικών δικαστηρίων, των αρχών που καθιερώθηκαν από τον νομοθέτη της Ένωσης. Φρονώ ότι η ακόλουθη προσέγγιση μπορεί να φανεί χρήσιμη.

58. Πρώτον, το εθνικό δικαστήριο θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να εξετάσει κατά πόσον τα δεδομένα που αποτέλεσαν αντικείμενο επεξεργασίας αφορούσαν τη μετάδοση τόσο ουσιωδών στοιχείων ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστούν «ανακοίνωση πληροφοριών, απόψεων ή ιδεών στο κοινό» σύμφωνα με το κριτήριο που καθιερώθηκε με την απόφαση *Satakunnan Markkinapörssi και Satamedia*³⁶. Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στη διάταξη περί παραπομπής δεν επαρκούν ώστε το Δικαστήριο να

33 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 8ης Νοεμβρίου 2016, *Magyar Helsinki Bizottság κατά Ουγγαρίας*, CE:ECHR:2016:1108JUD001803011, § 166 και 168.

34 Βλ. υποσημείωση 30 των παρουσών προτάσεων.

35 Βλ. εφημερίδα *Guardian*, «The rise of citizen journalism», 11 Ιουνίου 2012. Η εφημερίδα *Financial Times* απένειμε τον τίτλο του «προσώπου του έτους» 2017 στη Susan Fowler, τη νεαρή Αμερικανίδα η οποία έφερε στο φως τις περιπτώσεις σεξουαλικής παρενοχλήσεως στην Uber, αποκαλύπτοντας τις εμπειρίες της μέσω ιστολογίου και εμπνέοντας γυναίκες να δημοσιοποιήσουν τις δικές τους περιπτώσεις. Ακόμη και πριν από την εποχή του διαδικτύου, η δημοσιογραφία δεν περιοριζόταν, υπό την τυπική έννοια, σε συγκεκριμένο επάγγελμα. Το σαμίζντάτ, το σύστημα το οποίο λειτουργούσε υπό καθεστώς παρανομίας στην ΕΣΣΔ και στις χώρες υπό τη σφαίρα επιρροής της και στο πλαίσιο του οποίου διάφορα κείμενα εκτυπώνονταν και διανέμονταν ιδιωτικά προκειμένου να αποφευχθεί η κυβερνητική λογοκρισία, παρείχε σε απλούς ανθρώπους τη δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους.

36 Απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008 (C-73/07, EU:C:2008:727· βλ. σημείο 48 των παρουσών προτάσεων).

μπορεί να κρίνει αν το βίντεο του S. Buivids πληρούσε το ανωτέρω κριτήριο και απόκειται στα εθνικά δικαστήρια να προβούν στην αναγκαία πρόσθετη απόδειξη πραγματικών περιστατικών³⁷. Σε περίπτωση που απουσιάζει το ως άνω απαιτούμενο ουσιώδες περιεχόμενο, το βίντεο, σε κάθε περίπτωση, δεν θα εμπίπτει στην εξαίρεση για δημοσιογραφικούς σκοπούς του άρθρου 9 της οδηγίας.

59. Δεύτερον, το εθνικό δικαστήριο θα πρέπει να κρίνει κατά πόσον η επίμαχη επεξεργασία δεδομένων πραγματοποιήθηκε *αποκλειστικώς* για δημοσιογραφικούς σκοπούς. Στη διάταξη περί παραπομπής εκτίθεται ότι ο S. Buivids δεν γνωστοποίησε τον σκοπό για τον οποίον προοριζόταν η μαγνητοσκόπηση και δημοσίευση του βίντεο. Ωστόσο, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου υποστηρίχθηκε ότι μπορεί να επιθυμούσε να εκθέσει επιλήψιμες συμπεριφορές αστυνομικών υπαλλήλων (πράγμα που συνιστά κλασικό σκοπό της καλώς εννοούμενης και προσηλωμένης στο δημόσιο συμφέρον δημοσιογραφίας). Απόκειται και σε αυτήν την περίπτωση στο εθνικό δικαστήριο, ως μόνο αρμόδιο για την απόδειξη πραγματικών περιστατικών, να κρίνει τόσο ως προς το αν αυτός ήταν ο σκοπός του S. Buivids όσο και αν επρόκειτο για τον αποκλειστικό σκοπό του. Η ταυτόχρονη παρουσία άλλων στοιχείων (όπως η πίστη σε ένα εγγενές δικαίωμα μαγνητοσκοπήσεως και δημοσιεύσεως βίντεο που καταγράφουν την αστυνομία απλώς και μόνον επειδή είναι δημόσιοι υπάλληλοι ή η απλή ηδονοβλεψία) θα σημαίνει ότι δεν πληρούνται το κριτήριο της πραγματοποίησεως της επεξεργασίας «αποκλειστικώς για δημοσιογραφικούς σκοπούς». Ως εκ τούτου, η εξαίρεση του άρθρου 9 δεν θα έχει εφαρμογή.

60. Τρίτον, το εθνικό δικαστήριο θα πρέπει να ασχοληθεί επισταμένως με την απαίτηση κατά την οποία οι προβλεπόμενες στο άρθρο 9 εξαίρεσεις από τις κανονικές απαιτήσεις της οδηγίας, όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, επιτρέπονται «μόνο στο βαθμό που είναι αναγκαίες ώστε το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής να συμβιβάζεται με τους κανόνες που διέπουν την ελευθερία έκφρασης» (η υπογράμμιση δική μου). Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι παρεκκλίσεις από το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το οποίο κατοχυρώνεται με το άρθρο 8 του Χάρτη, και οι περιορισμοί του πρέπει να μην υπερβαίνουν τα όρια του απολύτως αναγκαίου και πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά³⁸.

61. Η ΕΣΔΑ δεν περιέχει αντίστοιχη διάταξη προς το άρθρο 8 του Χάρτη (προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα). Στη νομολογία του, το Δικαστήριο του Στρασβούργου έχει εξομοιώσει το θεμελιώδες αυτό δικαίωμα με το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, το οποίο κατοχυρώνεται με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, αντιμετωπίζοντάς το ως μια ειδικότερη έκφραση του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα³⁹. Επομένως, οι αποφάσεις του εν λόγω δικαστηρίου όσον αφορά τη στάθμιση μεταξύ των άρθρων 8 και 10 της ΕΣΔΑ παρέχουν ένα πλαίσιο για τον συμβιβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ιδιωτικού χαρακτήρα των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ελευθερίας εκφράσεως: πρόκειται ακριβώς για την επιταγή που τίθεται με το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46.

62. Όσον αφορά τη στάθμιση την οποία οφείλουν να επιχειρούν οι εθνικές αρχές (και, ως εκ τούτου, τα εθνικά δικαστήρια) προκειμένου να συμβιβάσουν τα δυο αυτά δικαιώματα, το Δικαστήριο του Στρασβούργου έχει αποφανθεί ότι, κατά κανόνα, τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται με τα άρθρα 8 και 10 της ΕΣΔΑ χρήζουν ισότιμου σεβασμού⁴⁰. Τα σχετικά στάδια έχουν μέχρι τούδε καθορισθεί ως

37 Δεδομένου ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβλήθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο, ίσως είναι αναγκαίο να επανέλθει το ζήτημα στο ιεραρχικά κατώτερο δικαστήριο ώστε εκείνο να προβεί στην πρόσθετη απόδειξη πραγματικών περιστατικών.

38 Απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2014, Ryneš (C-212/13, EU:C:2014:2428, σκέψεις 28 και 29 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

39 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 27ης Ιουνίου 2017, Satakunnan Markkinarörssi Oy και Satamedia Oy κατά Φινλανδίας [τμήμα μείζονος συνθέσεως], CE:ECHR:2017:0627JUD000093113, § 8 έως 28. Το ιστορικό της εν λόγω υποθέσεως ταυτίζεται με τα πραγματικά περιστατικά επί των οποίων εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Satakunnan Markkinarörssi και Satamedia (C-73/07, EU:C:2008:727). Στο Δικαστήριο του Στρασβούργου, η διαδικασία κινήθηκε με την προσφυγή αριθ. 931/13. Το τέταρτο τμήμα του εν λόγω δικαστηρίου εξέδωσε απόφαση στις 21 Ιουλίου 2015. Το αίτημα της προσφεύγουσας να παραπεμφθεί η υπόθεση στο τμήμα μείζονος συνθέσεως έγινε δεκτό στις 14 Δεκεμβρίου 2015 και το τμήμα αυτό εξέδωσε απόφαση στις 27 Ιουνίου 2017.

40 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 16ης Ιουνίου 2015, Delfi AS κατά Εσθονίας [τμήμα μείζονος συνθέσεως], CE:ECHR:2015:0616JUD006456909, § 139.

εξής: i) εξέταση της συμβολής σε συζήτηση δημόσιου ενδιαφέροντος· ii) εκτίμηση του βαθμού φήμης του θιγομένου· iii) εξέταση του αντικειμένου της γνωστοποίησεως· iv) εξέταση του πρότερου βίου του ενδιαφερομένου· v) μελέτη του περιεχομένου, της μορφής και των συνεπειών της δημοσίευσής και vi) συνεκτίμηση των περιστάσεων υπό τις οποίες αποκτήθηκε η πληροφορία.

63. Προκειμένου να διαπιστώσει κατά πόσο δημοσίευση που αποκάλυπτε στοιχεία της ιδιωτικής ζωής αφορούσε επίσης ζήτημα δημόσιου ενδιαφέροντος, το δικαστήριο εκείνο έλαβε υπόψη τη σπουδαιότητα του ζητήματος για το κοινό και τη φύση των αποκαλυφθεισών πληροφοριών. Περαιτέρω, το δημόσιο ενδιαφέρον αφορά κατά κανόνα ζητήματα που επηρεάζουν το κοινό σε τέτοιο βαθμό ώστε να μπορεί να έχει θεμιτό ενδιαφέρον για αυτά, που προσελκύουν την προσοχή του ή που το αφορούν σε σημαντικό βαθμό, ιδίως επειδή αφορούν την ευημερία των πολιτών ή τη ζωή της κοινότητας⁴¹. Το Δικαστήριο του Στρασβούργου έχει αποφανθεί ότι ο κίνδυνος βλάβης που γεννάται για την άσκηση και απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών, ιδίως του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής ζωής, από τις πληροφορίες και γνωστοποιήσεις στο διαδίκτυο είναι σαφώς μεγαλύτερος από εκείνον που γεννάται από τις δημοσιεύσεις στον τύπο με χρήση πιο παραδοσιακών τεχνολογιών, όπως στα έντυπα μέσα⁴².

64. Στην υπό κρίση υπόθεση, τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη του Δικαστηρίου με τη διάταξη περί παραπομπής είναι ατελή. Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι το βίντεο του S. Buivids δεν προβάλλει τρέχουσες ειδήσεις ή παράνομη συμπεριφορά αστυνομικών υπαλλήλων ούτε προκύπτει ότι κάποιος από τους αστυνομικούς υπαλλήλους, των οποίων η ταυτότητα κατέστη γνωστή μέσω του βίντεο, αποτελεί δημόσιο πρόσωπο αφεαυτού. Δεν παρέχονται πληροφορίες όσον αφορά την πρότερη συμπεριφορά οποιουδήποτε από τους ενδιαφερομένους. Το αντικείμενο του βίντεο φαίνεται να συνίσταται απλώς στο ότι ο S. Buivids βρισκόταν σε γραφεία της αστυνομίας σε συνάρτηση με διοικητική διαδικασία που τον αφορούσε. Ο S. Buivids μαγνητοσκόπησε το βίντεό του φανερά, αλλά δεν ενημέρωσε τα υποκείμενα των δεδομένων (τους αστυνομικούς υπαλλήλους) σχετικά με τον συγκεκριμένο σκοπό της βιντεοσκόπησης. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, επιβεβαίωσε ότι δεν διέθετε τη ρητή συγκατάθεσή τους ούτε ως προς τη βιντεοσκόπηση ούτε ως προς την κατοπινή δημοσίευση στο διαδίκτυο.

65. Είναι σαφές ότι, δημοσιεύοντας το βίντεό του σε δικτυακό τόπο, ο S. Buivids προσέβαλε το θεμελιώδες δικαίωμα των υποκειμένων των δεδομένων στην ιδιωτική ζωή. Δεν έλαβε μέτρα για να περιορίσει την έκταση της προσβολής, όπως, επί παραδείγματι, θολώνοντας ή συσκοτίζοντας την εικόνα των προσώπων τους ή παραμορφώνοντας τις φωνές τους, προτού δημοσιεύσει το βίντεο.

66. Με βάση τις περιορισμένες πληροφορίες που έχουν τεθεί στη διάθεση του Δικαστηρίου, φρονώ ότι είναι πιθανό ότι δεν πληρούνται τα προπαρατεθέντα κριτήρια, βάσει των οποίων κρίνεται κατά πόσον, σε συγκεκριμένη περίπτωση, θα πρέπει να υπερσχύσει το δικαίωμα της ελευθερίας εκφράσεως έναντι του δικαιώματος ιδιωτικής ζωής και προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Τονίζω, ωστόσο, ότι απόκειται στο εθνικό δικαστήριο να ολοκληρώσει τη διαδικασία αποδείξεως των αναγκαίων πραγματικών περιστατικών και, επί της βάσεως αυτής, να εκφέρει οριστική κρίση επί της υπό εξέταση υποθέσεως.

41 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 27ης Ιουνίου 2017, Satakunnan Markkinapörssi Oy και Satamedia Oy κατά Φινλανδίας [τμήμα μείζονος συνθέσεως], CE:ECHR:2017:0627JUD000093113, § 165, 166 και 171.

42 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 16ης Ιουνίου 2015, Delfi AS κατά Εσθονίας [τμήμα μείζονος συνθέσεως], CE:ECHR:2015:0616JUD006456909, § 133.

67. Χάριν πληρότητας, θα πρέπει να εξετάσω επίσης το επιχείρημα που προέβαλε η Τσεχική Δημοκρατία ότι οι δραστηριότητες επεξεργασίας δεδομένων του S. Buivids ήταν νόμιμες λόγω του άρθρου 7, στοιχείο στ', της οδηγίας 95/46. Η διάταξη αυτή παραθέτει έναν εξαντλητικό και περιοριστικό κατάλογο περιπτώσεων κατά τις οποίες η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να θεωρηθεί σύννομη⁴³, υπό την προϋπόθεση ότι οι περιπτώσεις αυτές είναι, κατ' αρχάς, σύμφωνες προς τις αρχές που πρέπει να τηρούνται ως προς την ποιότητα των δεδομένων, οι οποίες τίθενται με το άρθρο 6 της οδηγίας.

68. Κατά το άρθρο 7, στοιχείο στ', η επεξεργασία πληροί την προϋπόθεση της νομιμότητας, εφόσον είναι απαραίτητη για την επίτευξη του εννόμου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας των δεδομένων (εν προκειμένω ο S. Buivids) ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα, υπό τον όρο ότι δεν προέχει το συμφέρον ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες του υποκειμένου των δεδομένων που χρήζουν προστασίας δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46. Η σχετική εξέταση απαιτεί στάθμιση μεταξύ των αντικρουόμενων δικαιωμάτων και συμφερόντων⁴⁴.

69. Φρονώ ότι η προσέγγιση που υιοθετήθηκε από το Δικαστήριο κατά την ερμηνεία του άρθρου 7, στοιχείο ε', της οδηγίας 95/46 σε συνδυασμό με το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', εφαρμόζεται εξίσου και εδώ⁴⁵. Επομένως, το άρθρο 7, στοιχείο στ', πρέπει να ερμηνεύεται από κοινού με το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', της εν λόγω οδηγίας.

70. Στη διάταξη περί παραπομπής εκτίθεται ότι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο διαπίστωσε ότι ο S. Buivids δεν ενημέρωσε τα υποκείμενα των δεδομένων σχετικά με τον συγκεκριμένο σκοπό της βιντεοσκοπήσεως. Λαμβανομένης υπόψη της ανωτέρω διαπιστώσεως, προβάλλει πιθανό ότι τουλάχιστον δύο από τις σωρευτικές προϋποθέσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', –ότι τα δεδομένα «συλλέγονται για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς»– δεν έχουν πληρωθεί.

71. Έπεται ότι το άρθρο 7, στοιχείο στ', της οδηγίας 95/46 δεν μπορεί να εφαρμοσθεί εν προκειμένω.

72. Τέλος, τονίζω ότι μπορεί βεβαίως να υπάρξουν συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου ο μόνος τρόπος να αποκαλυφθούν, στο πλαίσιο της ερευνητικής δημοσιογραφίας, σοβαρές πλημμέλειες θα είναι καταφεύγοντας σε ορισμένου είδους μυστική δράση. Τέτοιες περιπτώσεις θα χαρακτηρίζονται από το μεγάλο ενδιαφέρον του κοινού να είναι επιτρεπτή η έρευνα και η δημοσίευση (καθισταμένης, ως εκ τούτου, αναγκαίας της επεξεργασίας δεδομένων). Θα απαιτείται πάντως προσεκτική εξέταση προκειμένου να επιτευχθεί η προσήκουσα στάθμιση μεταξύ των επίμαχων αντικρουόμενων θεμελιωδών δικαιωμάτων. Δεν εξετάζω, εν προκειμένω, περαιτέρω το λεπτό αυτό ζήτημα, επειδή, βάσει των πραγματικών περιστατικών που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο, έχω την άποψη ότι είναι σαφές ότι τέτοιο ζήτημα δεν εγείρεται στην υπό κρίση υπόθεση.

73. Συμπεραίνω ότι, στις περιπτώσεις που άτομο, το οποίο δεν είναι δημοσιογράφος κατ' επάγγελμα, μαγνητοσκοπεί βίντεο τα οποία δημοσιεύει σε δικτυακό τόπο, τα βίντεο αυτά είναι δυνατόν να εμπίπτουν στον όρο «δημοσιογραφικοί σκοποί» κατά την έννοια του άρθρου 9 της οδηγίας 95/46, εφόσον στοιχειοθετείται ότι οι εν λόγω δραστηριότητες τελέσθηκαν αποκλειστικώς για τέτοιους σκοπούς. Βάσει της διατάξεως αυτής, απόκειται στις εθνικές αρχές, με την επιφύλαξη του ελέγχου από τα εθνικά δικαστήρια, να εξετάζουν και να συμβιβάζουν, αφενός, το θεμελιώδες δικαίωμα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων των δεδομένων και, αφετέρου, το θεμελιώδες δικαίωμα της ελευθερίας εκφράσεως του υπεύθυνου επεξεργασίας των δεδομένων. Όταν επιχειρούν τη στάθμιση αυτή, οι εν λόγω αρχές θα

43 Απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2017, Ruškár (C-73/16, EU:C:2017:725, σκέψη 104 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία· βλ., επίσης, σκέψη 105).

44 Απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google (C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 74 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία)

45 Απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2017, Ruškár (C-73/16, EU:C:2017:725, σκέψη 110 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία)· βλ., επίσης, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην ίδια υπόθεση (EU:C:2017:253, σημείο 106).

πρέπει να λαμβάνουν υπόψη i) το αν το γνωστοποιούμενο υλικό συμβάλλει σε συζήτηση δημόσιου ενδιαφέροντος· ii) τον βαθμό φήμης του θιγομένου· iii) το αντικείμενο της γνωστοποίησεως· iv) τον πρότερο βίο του ενδιαφερομένου· v) το περιεχόμενο, τη μορφή και τις συνέπειες της δημοσίευσσεως και vi) τις περιστάσεις υπό τις οποίες αποκτήθηκε η πληροφορία.

Πρόταση

74. Λαμβανομένων υπόψη όλων των προεκτεθεισών εκτιμήσεων, φρονώ ότι το Δικαστήριο θα πρέπει να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Latvijas Augstākā tiesa (Ανώτατο Δικαστήριο, Λεττονία) ως εξής:

- Δραστηριότητες όπως η βιντεοσκόπηση και η μαγνητοσκόπηση δημοσίων υπαλλήλων κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στον τόπο εργασίας τους και η εν συνεχεία δημοσίευση του βίντεο στο διαδίκτυο συνιστά αυτοματοποιημένη, εν όλω ή εν μέρει, επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.
- Στις περιπτώσεις που άτομο, το οποίο δεν είναι δημοσιογράφος κατ' επάγγελμα, μαγνητοσκοπεί βίντεο τα οποία δημοσιεύει σε δικτυακό τόπο, τα βίντεο αυτά είναι δυνατόν να εμπίπτουν στον όρο «δημοσιογραφικοί σκοποί» κατά την έννοια του άρθρου 9 της οδηγίας 95/46, εφόσον στοιχειοθετείται ότι οι εν λόγω δραστηριότητες τελέστηκαν αποκλειστικώς για τέτοιους σκοπούς.
- Σε κάθε επιμέρους περίπτωση, βάσει του άρθρου 9 της οδηγίας 95/46, απόκειται στις εθνικές αρχές, με την επιφύλαξη του ελέγχου από τα εθνικά δικαστήρια, να εξετάζουν και να συμβιβάζουν, αφενός, το θεμελιώδες δικαίωμα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων των δεδομένων και, αφετέρου, το θεμελιώδες δικαίωμα της ελευθερίας εκφράσεως του υπεύθυνου επεξεργασίας των δεδομένων. Όταν επιχειρούν τη στάθμιση αυτή, οι εν λόγω αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη i) το αν το γνωστοποιούμενο υλικό συμβάλλει σε συζήτηση δημόσιου ενδιαφέροντος· ii) τον βαθμό φήμης του θιγομένου· iii) το αντικείμενο της γνωστοποίησεως· iv) τον πρότερο βίο του ενδιαφερομένου· v) το περιεχόμενο, τη μορφή και τις συνέπειες της δημοσίευσσεως και vi) τις περιστάσεις υπό τις οποίες αποκτήθηκε η πληροφορία.